

הבעיות החברתיות של הדת

הדת מגשימה את הסעד החברתי הגבוה ביותר שלה כאשר הקשר בינה לבין המוסדות החילוניים של החברה הינו המצומצם ביותר. בעידנים עברו הדת לא נאלצה להתאים את גישתה לשינויים הנרחבים במערכות הכלכליות והפוליטיות, הואיל והרפורמות החברתיות הוגבלו בעיקר לתחום המוסרי. הבעיה העיקרית של הדת היא ניסיונה להחליף את הרע בטוב בתוך הסדר החברתי הקיים של התרבות הכלכלית והפוליטית. וכך נטתה הדת, בעקיפין, להנציח את הסדר החברתי הקיים, לעודד את שימורה של הציוויליזציה מהסוג הקיים.

אך הדת איננה אמורה לעסוק במישרין, לא ביצירתם של סדרי חברה חדשים ולא בשימורם של סדרים ישנים. דת של אמת אכן תתנגד לאלימות כטכניקה להתפתחות חברתית, אך לא תתנגד למאמציה המושכלים של החברה להתאים את מנהגיה ואת מוסדותיה לתנאים כלכליים חדשים ולדרישות תרבותיות חדשות.

במאות שעברו הדת אכן אישרה רפורמות חברתיות, כפי שאלה חלו מעת לעת, ואולם במאה העשרים היא נדרשת לעבור התאמה לחברה הנבנית מחדש באופן נרחב ומתמשך. תנאי החיים משתנים כה מהר עד שנדרש להאיץ עד מאוד את השינויים המוסדיים, ובהתאמה נדרשת הדת להאיץ את קצב הסתגלותה לסדר החברתי החדש המשתנה בהתמדה.

1. הדת ובנייה-חברתית מחדש

ההמצאות המכאניות ותפוצת הידע משנות את פני הציוויליזציה; על-מנת להימנע מאסון תרבותי, נדרש בהכרח לבצע התאמות כלכליות מסוימות ושינויים חברתיים מסוימים. הסדר החברתי החדש הזה, הממשמש ובא, לא יגיע להתייצבות בוטחת באלף השנים הבאות. המין האנושי חייב להשלים עם סדרה של שינויים, של התאמות ושל התאמות-מחדש. האנושות צועדת לקראת ייעוד פלנטארי חדש ועלום.

הדת חייבת להפוך לגורם השפעה רב-עוצמה המכוון לעבר יציבות מוסרית וקדמה רוחנית, זאת בעודה פועלת באופן דינמי בתוך התנאים הללו, המשתנים תמידית, ובתוככי השינויים הכלכליים הבלתי-פוסקים.

החברה באורנטיה לא תוכל לקוות להתייצב כבימים עברו. הספינה החברתית הפליגה לדרכה אל מחוץ למפרציה המוגנים של המסורת המבוססת, והחלה לשוט במימיו הגועשים של ים הייעוד האבולוציוני; ונשמת האדם נדרשת, יותר מאשר אי-פעם בהיסטוריה של העולם, לבחון בקפדנות את מפות המוסר שלה, ולהיצמד בנחישות למצפן ההכוונה הדתית. משימתה העליונה של הדת כגורם השפעה על החברה הינה ייצוב האידיאלים של האנושות במשך תקופת המעבר המסוכנת משלב אחד של הציוויליזציה למשנהו, מרמה תרבותית אחת לאחרת.

אין לדת חובות חדשים, אך היא נדרשת בבהילות לשמש כמנחה נבונה וכיועצת מנוסה בכל המצבים האנושיים החדשים הללו, המשתנים במהירות. החברה הופכת יותר מכאנית, יותר דחוסה, יותר סבוכה ויותר תלויה-הדדית באופן קריטי. על הדת לפעול על-מנת למנוע מכל מערכות היחסים ההדדיות החדשות והאינטימיות האלה מלהסיג אלה את אלה לאחר, או אפילו מלהרוס אלה את אלה. שומה על הדת לשמש כמלח הקוסמי אשר מונע את תסס הקדמה

מסמך 99

מלהרוס את טעמה התרבותי של הציוויליזציה. רק הודות לסעד הדת יכולות מערכות היחסים החברתיות והתהפוכות הכלכליות האלה להוביל לאחווה ארוכת-טווח.

אם לנקוט בלשון אנושית, אנושיות נטולת-אל הינה מחווה נאצלת, אך דת אמיתית הינה הכוח היחידי אשר יכול להגביר, לאורך זמן, את התגובתיות של קבוצה חברתית אחת לצרכיה ולסבלין של קבוצות אחרות. בעבר הדת המוסדית הייתה יכולה לעמוד מן הצד בעת ששכבותיה הגבוהות יותר של החברה אטמו את אוזניהן נוכח הסבל והדיכוי אשר חוו השכבות הנמוכות, חסרות הישע, ואולם בעת המודרנית סדרי החברה הנמוכים יותר הללו אינם בורים במידה כה משפילה, ואף אינם כה חסרי-ישע מבחינה פוליטית.

אין הדת צריכה להתערב באופן מעשי במלאכה החילונית של בנייתה-מחדש של החברה וארגונה-מחדש של הכלכלה. ואולם, עליה לשמור באופן פעיל על קצב ההתקדמות של הציוויליזציה בכך שתצהיר מחדש, ובאופן ברור ונחרץ, על ציוויה המוסריים ועל עקרונותיה הרוחניים, על הפילוסופיה המתקדמת של החיים האנושיים והגאולה הטרנסצנדנטאלית. רוחה של הדת נצחית היא, אך צורת ביטוייה חייבת להתחדש כל אימת שמשנתה מילון המונחים של שפת האדם.

2. חולשת הדת המוסדית

הדת המוסדית איננה יכולה להעניק השראה ולספק מנהיגות בעת הבנייה-מחדש של החברה וארגונה-מחדש של הכלכלה, הממשמשות ובאות ברחבי העולם, הואיל והיא הפכה, למרבה הצער, לחלק אורגני פחות או יותר מן הסדר החברתי ומן המערכות הכלכליות אשר נועדו להיבנות מחדש. במשבר הנוכחי של הציוויליזציה יכולה לפעול ביעילות וביצירתיות רק דת האמת של ההתנסות הרוחנית האישית.

הדת המוסדית שבויה כעת במבוי סתום של מעגל קסמים שלילי. היא איננה יכולה לבנות-מחדש את החברה מבלי לבנות-מחדש קודם את עצמה; ובהיותה חלק בלתי-נפרד מן הסדר המבוסס, היא איננה יכולה לבנות-מחדש את עצמה, בטרם נבנתה-מחדש החברה באופן קיצוני.

אנשים דתיים חייבים לפעול בחברה, בתעשייה ובפוליטיקה כיחידים, לא כקבוצות, כמפלגות או כמוסדות. קבוצה דתית המתיימרת לפעולה ככזו, בנוסף לפעולתה הדתית, הופכת מיד למפלגה פוליטית, לארגון כלכלי או למוסד חברתי. מאמצי הפעולה הקבוצתית הדתיים חייבים להצטמצם לקידומן של תכליות דתיות.

אנשים דתיים אינם ערכיים יותר בכל הנוגע למשימות בנייתה-מחדש של החברה מאשר אנשים בלתי-דתיים, אלא במידה שבה דתם העניקה להם ראייה קוסמית מועצמת וציידה אותם בחכמה חברתית נעלה, כזו אשר נולדת מן התשוקה הכנה לאהוב עד מאוד את האל ולאהוב כל אדם כאח בממלכת השמיים. סדר חברתי אידיאלי הוא זה אשר במסגרתו כל אדם אוהב את רעהו כמוהו עצמו.

יש ונדמה כי הכנסייה המוסדית שירתה בעבר את החברה בכך שהיללה את הסדר הפוליטי והכלכלי הקיים, אך אם ברצונה לשרוד עליה לחדול מלעשות כן ומהר. הגישה הראויה היחידה הינה לימוד תורת אי-האלימות, הדוקטרינה של האבולוציה השלווה במקום זו של המהפכה האלימה – שלום על הארץ ורצון טוב בין כלל בני האדם.

הדת המודרנית מתקשה להתאים את גישתה לשינויים החברתיים המהירים רק משום שהרשתה לעצמה להפוך, ובמידה כה רבה, למסורתית, דוגמטית וממוסדת. הדת של חיי ההתנסות כלל

מסמך 99

איננה מתקשה לצעוד לפני כל ההתפתחויות החברתיות והתהפוכות הכלכליות האלה, ובקרב כל אלה היא פועלת תמיד כמייצבת מוסרית, כמנחה חברתית וכמכווניה רוחנית. דת של אמת נושאת מעידן אחד למשנהו את אותה תרבות ראויה ואת אותה חכמה אשר נולדת מתוך ההתנסות של ידיעת האל והשאיפה להידמות לו.

3. הדת והאדם הדתי

הנצרות המוקדמת הייתה חופשית לחלוטין מסיבוכים אזרחיים, ממחויבויות חברתיות ומהתקשרויות כלכליות. רק לאחר מכן הפכה הנצרות הממוסדת לחלק בלתי-נפרד מן המבנה הפוליטי והחברתי של הציוויליזציה המערבית.

ממלכת השמיים איננה סדר חברתי ואף איננה סדר כלכלי; היא אחווה רוחנית לגמרי של יחידים יודעי-אל. אכן, אחווה מעין זו כשלעצמה הינה תופעה חברתית חדשה ומדהימה אשר נלוות לה השלכות פוליטיות וכלכליות כבירות.

האדם הדתי איננו נטול אהדה לסבל חברתי, דעתו איננה מוסחת מאי-צדק אזרחי, והוא אף איננו מבודד ממחשבה כלכלית או חסר-רגישות באשר לרודנות פוליטית. הדת משפיעה במישרין על בנייתה-מחדש של החברה, לפי שהיא הופכת את האזרח היחיד לרוחני ולאידיאלי. בעקיפין, מושפעת הציוויליזציה התרבותית מגישתם של אותם יחידים דתיים בשעה שאלו הופכים חברים פעילים ומשפיעים בקבוצות החברתיות, המוסריות, הכלכליות והפוליטיות השונות.

השגת ציוויליזציה תרבותית גבוהה דורשת, בראש ובראשונה, אזרח מסוג אידיאלי, וכן את המנגנונים החברתיים האידיאליים וההולמים אשר באמצעותם יכולים אזרחים מעין אלו לשלוט במוסדות הכלכליים והפוליטיים של חברה אנושית מתקדמת מעין זו.

הכנסייה, בשל עודף רגשנות כוזבת, סעדה במשך זמן רב את המקופחים ואת חסרי המזל, וכל זה היה טוב ויפה, אך אותה רגשנות הובילה להנצחתם הלא-נבונה של זנים גזעיים מנוונים, אשר עיכבו את התקדמות הציוויליזציה במידה רבה.

אחרי ככלות הכול, יחידים רבים העוסקים בבנייה-מחדש של החברה דוחים מכול וכל את הדת המוסדית, ובה בעת מפיצים בקנאות דתית את הרפורמות החברתיות שלהם עצמם. וכך קורה כי למניע הדתי, מניע אישי ופחות או יותר בלתי-מזוהה, נודע תפקיד גדול בתכנית לבנייה-מחדש של החברה בימינו אנו.

החולשה הגדולה בכל הפעילות הדתית מהסוג הבלתי-מזוהה והבלתי-מודע הזה היא שהדת איננה יכולה ליהנות מביקורת דתית פתוחה, ובכך להגיע לרמה מועילה של תיקון-עצמי. עובדה היא כי הדת איננה צומחת, אלא כשהיא סרה למרותה של הביקורת הבונה, מועצמת על-ידי הפילוסופיה, מטהרת על-ידי המדע וניזונה מרעות נאמנה.

תמיד קיימת סכנה גדולה שהדת תתעוות ותסטה לעבר הגשמת מטרות כוזבות, כמו בעתות מלחמה, כאשר כל אומה לוחמת מזנה את דתה בכך שהיא רותמת אותה לשירות התעמולה הצבאית. הקנאות נטולת-האהבה לעולם מזיקה לדת, בעוד שהרדיפה מסיטה את פעילויות הדת אל מטרות הגשמת תכליות חברתיות או תיאולוגיות.

ניתן לשמור את הדת חופשית מהתקשרויות חילוניות בלתי-מקודשות אך ורק באמצעות:

1. פילוסופיה מתקנת ביקורתית.

3

מסמך 99

2. חופש מכלל ההתקשרויות החברתיות, הכלכליות והפוליטיות.

3. חברויות יצירתיות, מנחמות ומעצימות-אהבה.

4. הרחבה מדורגת של תובנות רוחניות והערכה של ערכים הקוסמיים.

5. מניעת קנאות באמצעות איזון של הגישה המנטאלית המדעית.

קבוצה, על האנשים הדתיים לעסוק אך ורק בדת ולא בשום דבר אחר, זאת למרות שכל אדם דתי בודד שכזה עשוי להפוך, כאזרח יחידני, למנהיג יוצא-דופן של תנועה חברתית, כלכלית או פוליטית כלשהי של בנייה-מחדש.

זהו עניינה של הדת לעסוק ביצירתה, בשימורה ובמתן השראה למידה כזו של נאמנות קוסמית באזרח היחיד, אשר תוביל אותו להצליח בהתקדמות בכל השירותים החברתיים הקשים אך הנדרשים הללו.

4. קשיי מעבר

דת אמיתית הופכת את האדם הדתי למקור של ניחוח חברתי, וכן מובילה להבנת האחוה האנושית. ואולם, פעמים רבות מחסלת היווצרותן הפורמאלית של קבוצות דתיות את אותם ערכים ממש אשר לשם קידומם התארגנה הקבוצה. הרעות האנושית והדת האלוהית מסייעות הדדית זו ביד זו ומאירות באור של משמעות, במידה שהצמיחה בכל אחת מהן משתווה והרמונית. הדת מעניקה משמעות חדשה לכל ההתאגדויות הקבוצתיות – משפחות, בתי ספר ומועדונים. היא מעניקה ערכים חדשים למשחק ומרוממת את ההומור האמיתי כולו.

המנהיגות החברתית מותמרת באמצעות תובנה רוחנית; הדת מונעת מכל התנועות השיתופיות מלאבד את הקשר למטרות האמת שלהן. הדת, לצד הילדים, הינה הגורם המאחד הגדול בחיי המשפחה, בתנאי שמדובר באמונה חיה וצומחת. אין חיי משפחה ללא ילדים; ניתן לחיות כמשפחה ללא דת, ואולם מגבלה שכזו מעצימה במאוד את הקשיים במערכת היחסים אנושית אינטימית זו. במהלך העשורים הראשונים של המאה העשרים, חיי המשפחה – לצד ההתנסות הדתית האישית – הם אלה אשר סובלים במידה הרבה ביותר מן ההתנוונות המתרחשת כתוצאה של המעבר מן הנאמנויות הדתיות הישנות אל המשמעויות והערכים החדשים.

דת של אמת הינה דרך משמעותית לחיות באופן דינאמי נוכח המציאויות הנפוצות של חיי היומיום. ואולם, על-מנת שהדת תמריץ את התפתחותו היחידנית של האופי ותעצים את האינטגרציה של האישיות, אסור להפוך אותה לסטנדרטית. על-מנת שהיא תמריץ את ההערכה של ההתנסות ותשמש כגורם משיכה ערכי, אסור להפוך אותה לסטראוטיפית. ועל-מנת שתקדם נאמנויות עליונות, אסור להפוך אותה לפורמאלית.

בלא קשר לתהפוכות הנלוות לצמיחתה החברתית והכלכלית של הציוויליזציה, הדת הינה אמיתית וראויה אם היא מטפחת ביחיד התנסות שבה שולטים האמת, היופי והטוב; זאת משום שזהו המושג הרוחני האמיתי של המציאות העליונה. ודרך אהבה וסגידה, דבר זה מקבל משמעות בצורה אחוה עם אדם והיות בן של האל.

אחרי ככלות הכול, הדבר שאדם מאמין בו – ולא מה שהאדם יודע – הוא אשר קובע את ההתנהגות ושולט על הפעולות האישיות. ידע עובדתי גרידא משפיע אך במעט על האדם הממוצע, אלא אם כן הוא מופעל באופן רגשי. ואולם, ההפעלה אשר מחוללת הדת הינה על-

מסמך 99

רגשית, באשר היא מאחדת את כלל ההתנסות האנושית ברמות טרנסצנדנטאליות באמצעות המגע עם אנרגיות רוחניות ושחרורן בחיי האדם.

במהלך הזמנים המעוררים מבחינה פסיכולוגית של המאה העשרים, בתוככי התהפוכות הכלכליות, הזרמים המנוגדים מבחינה מוסרית וגאות הקרעים הסוציולוגיים של המעברים הציקלונים של עידן המדע, אלפים על-גבי אלפים של גברים ונשים מוצאים את עצמם תלושים מבחינה אנושית; הם חרדים, חסרי-מנוחה, אחוזי פחד, מצויים בחוסר-וודאות ומעוררים; הם זקוקים לנחמתה וליציבותה של דת יציבה כפי שלא נזקקו מעולם במהלך ההיסטוריה העולמית. לעומת הישגים מדעיים והתקדמות מכאנית חסר תקדים, שוררים קיפאון רוחני וכאוס פילוסופי.

אין סכנה בכך שהדת תהפוך יותר ויותר לעניין פרטי – להתנסות אישית – בתנאי שלא תאבד את המוטיבציה שלה לשירות אוהב ונטול אנוכיות. הדת סבלה מהשפעות משניות רבות: עירוב פתאומי בין תרבויות, התערבבות של אמונות אלה באלה, פיחות בסמכות הכנסייה, שינויים בחיי המשפחה לצד תהליכי עיור ומיכון.

הסכנה הרוחנית הגדולה ביותר האורבת לאדם הינה ההתקדמות החלקית, הסכנה שבצמיחה אשר לא הגיעה אל סופה: הוויתור על הדתות האבולוציוניות של הפחד ללא אימוץ מידי של דת ההתגלות של האהבה. המדע המודרני, ובייחוד הפסיכולוגיה, החליש רק את אותן דתות אשר התבססו בעיקרן על פחד, אמונות טפלות ורגש.

שלב מעבר תמיד מלווה בבלבול, ורק מעט שקט ישרור בעולם הדת עד אשר יסתיים המאבק הגדול בין שלושת הפילוסופיות של הדת אשר מתמודדות ביניהן:

1. האמונה הספיריטיסטית (באלוהות של השגחה) של בדתות רבות.

2. האמונה ההומניסטית והאידיאליסטית של פילוסופיות רבות.

3. המושגים המכאניסטיים והטבעיים של רבים מן המדעים.

ולבסוף נדרש להביא את שלוש הגישות החלקיות האלה למציאותיותו של הקוסמוס לכדי הרמוניה, וזאת באמצעות תצוגת ההתגלות של דת, פילוסופיה וקוסמולוגיה, אשר תציג את קיומן המשולש של רוח, דעת ואנרגיה, אשר בוקעות מעם שילוש פרדיס ומשיגות איחוד של זמן-מרחב בקרב האלוהות של העליון.

5. היבטים חברתיים של הדת

בעוד שהדת הינה בבחינת התנסות רוחנית אישית בלעדית – לדעת את האל כאב – המסקנה מן ההתנסות הזו – לדעת את האדם כאב – גוררת בעקבותיה את ההתאמה בין העצמי לעצמיים אחרים, ועניין זה נוגע בהיבטים החברתיים, או הקבוצתיים, של חיי הדת. הדת הינה, בראש ובראשונה, בבחינת התאמה פנימית, או אישית, ורק לאחר מכן היא נקשרת לשירות לחברה או להתאמה קבוצתית. מן העובדה שהאדם הינו יצור חברותי נובע בהכרח שקבוצות דתיות תיוולדנה. מה שקורה לקבוצות הדתיות האלה תלוי במידה רבה במנהיגות נבונה. בחברה הפרימיטיבית, הקבוצות הדתיות אינן שונות בהרבה מאלה הכלכליות או הפוליטיות. מאז ומעולם שימשה הדת גורם אשר שימר את המוסר וייצב את החברה. וכל זאת נכון עדיין, למרות שרבים מן הסוציאליסטים וההומניסטים של העת המודרנית טוענים אחרת.

מסמך 99

זכרו תמיד: דת של אמת משמעה לדעת את האל כאב ואת רעך כאח. דת איננה אמונה של שעבוד באמצעות איומים בעונש, או הבטחות קסומות לגמול מיסטי עתידי.

דתו של ישוע היוותה את ההשפעה הדינאמית ביותר אשר פעלה על המין האנושי מעודו. ישוע ניפץ את המסורת, חיסל את הדוגמה וקרא לאנושות להשיג את האידיאלים הגבוהים ביותר שלה בזמן ובנצח – להיות מושלמים, ממש כשם שהאב שבשמיים מושלם הוא.

ניתנת לדת אפשרות מועטה בלבד לפעול בטרם נפרדת הקבוצה הדתית מכל שאר הקבוצות – ההתאגדות החברתית של החברות הרוחניות בממלכת השמיים.

הדוקטרינה על אודות אפסותו הכוללת של האדם חיסלה הרבה מן הפוטנציאל של הדת לחולל השלכות חברתיות מטבע מרומם ומעורר השראה. ישוע ביקש לכונן מחדש את כבוד האדם בהצהירו כי כל בני האדם הינם ילדיו של האל.

כל אמונה דתית המשמשת ביעילות להפיכת המאמין בה לרוחני, ניחנת לבטח בהשלכות חברתיות רבות-עוצמה על חיי החברה של אדם דתי מעין זה. לעולם מניבה ההתנסות הדתית את "פירות הרוח" בחיי היומיום של האדם המוכון על-ידי הרוח.

ממש כשם שמובטח כי בני האדם יחלקו את אמונותיהם הדתיות, מובטח כי הם יגבשו קבוצה דתית מסוג כזה או אחר, אשר תגדיר לבסוף מטרות משותפות. ביום מן הימים יתקבצו יחדיו אנשים דתיים וישתפו פעולה על בסיס אחדות האידיאלים והתכליות, ולא ינסו לעשות כן על בסיס דעותיהם הפסיכולוגיות או אמונותיהם התיאולוגיות. מה שנדרש על-מנת לאחד את האנשים הדתיים הינו תכליות ולא אמונות. מכיוון שדת של אמת הינה עניין של חוויה רוחנית אישית, בלתי-נמנע הוא שכל אדם דתי יגבש לעצמו את הפירוש האישי שלו למה שהוא תופש כהגשמתה של אותה התנסות רוחנית. תנו למונח "אמונה" לייצג את מערכת היחסים האישית בין האדם לבין האל, ולא לאמונות אשר גובשו בידי קבוצה כזו או אחרת של בני תמותה אשר הסכימו על גישה דתית משותפת. "יש לך אמונה? תהי לך לבדך".

העובדה שאמונה נוגעת אך ורק לתפישתם של ערכים אידיאליים מודגמת בהגדרה הנכללת בברית החדשה, אשר מצהירה כי האמונה היא בטחון במה שנצפה לו והוכחת דברים שאינם נראים.

האדם הפרימיטיבי כלל לא התאמץ לנסח את אמונותיו הדתיות במילים. את הדת שלו הוא רקד, הוא לא חשב אותה. האנשים המודרניים חשבו על אמונות רבות, וכן ניסחו מבחנים רבים לאמונה דתית. על אנשי הדת בעתיד לחיות את דתם, להקדיש את עצמם לשירות בלב שלם של אחוות האדם. הגיע הזמן שהאדם הדתי יחווה התנסות דתית כה אישית וכה נשגבת, עד שהיא תוכל להתגשם ולבוא לידי ביטוי אלא ב"רגשות עמוקים מדי מכדי לבטאם במילים".

ישוע לא דרש מחסידיו שיתקבצו מעת לעת על-מנת להקריא מילים המעידות על אמונותיהם המשותפות. הוא רק ציווה שהם יתאספו יחדיו על-מנת לעשות משהו – לסעוד סעודה משותפת על-מנת לזכור את חיי המתת שלו באורנטיה.

איזו שגיאה עושים הנוצרים, כאשר בעודם מציגים את המשיח כאידיאל העליון למנהיגות רוחנית, הם מעזים לדרוש מגברים ונשים יודעי-אל לדחות את מנהיגותם ההיסטורית של אנשים יודעי-אל אשר תרמו להארה של אומתם או של גזעם במהלך העידנים אשר חלפו.

6. הדת המוסדית

מסמך 99

החלוקה לזרמים הינה מחלה שבה לוקה הדת המוסדית, והדוגמטיות הינה שעבוד של הטבע הרוחני. דת ללא כנסייה, טובה בהרבה מכנסייה ללא דת. הסערות הדתיות של המאה העשרים אינן מעידות, כשלעצמן, על התנוונות רוחנית. הבלבול מקדים הן את הצמיחה והן את ההרס.

קיימת תכלית אמיתית לחברות של הדת. מטרתן של הפעילויות החברתיות הדתיות הינה לעורר בדרמטיות את הנאמנויות של הדת; להעצים את משיכתם של האמת, היופי והטוב; לטפח את משיכתם של ערכים עליונים; לשפר את השירות נטול האנוכיות לזולת; להאדיר את הפוטנציאלים של חיי המשפחה; לקדם את החינוך הדתי; לספק עצה נבונה והכוונה רוחנית; ולעודד פולחן בקבוצה. וכל הדתות החיות מעודדות את הרעות האנושית, משמרות את המוסר, מעודדות את רווחת השכנים, ומאפשרות להפיץ את בשורותיהן המהותיות, מסריהן על אודות גאולת הנצח.

ואולם, ככל שהדת הולכת ומתמסדת, כך הולכת ופוחתת יכולתה לעשות טוב, בעוד שהאפשרויות לחולל רע מתרבות עד מאוד. הסכנות שבדת פורמאלית הינן: התקבעות האמונות והתגבשות הרגשות; הצטברות אינטרסים ככל שהחילוניות מתעצמת; הנטייה לתקן את האמת ולקבע אותה; ההסטה של הדת משירות האל לשירותה של הכנסייה; נטיית המנהיגים להפוך למנהלים במקום לסועדים; הנטייה ליצור כתות וחלוקות משנה אשר מתחרות אלה באלה; כינונה של סמכות כנסייתית מדכאת; יצירת גישה אריסטוקרטית של "עם סגולה"; קידום רעיונות כוזבים ומוגזמים על אודות קדושה; הפיכתה של הדת לשגרתית והתאבנות הפולחן; הנטייה לסגוד לעבר תוך כדי התעלמות מדרישות ההווה; הכישלון לפרש את הדת פירושים עדכניים; ההסתבכות עם פעולותיהם של מוסדות חילוניים, הסתבכות אשר יוצרת את האפליה המרושעת של המעמדות הדתיים; היא אשר הופכת לשופטת אורתודוקסית בלתי-סבלנית; והיא כושלת בשימור האינטרסים של הצעירים ההרפתקניים ומאבדת בהדרגה את המסר המושיע של בשורת הגאולה הנצחית.

הדת הפורמאלית מרסנת את בני האדם בפעילותם הרוחנית האישית, במקום לשחרר אותם לשרת שירות גבוה כבנאי הממלכה.

7. תרומתה של הדת

למרות שעל הכנסיות – כמו גם על כל הקבוצות הדתיות האחרות – להתרחק מכל הפעילויות החילוניות, בה בעת נדרשת הדת שלא לעכב בצורה כלשהי את התיאום החברתי בין המוסדות האנושיים או לחבל בו. על החיים להמשיך ולצמוח במשמעותם; האדם חייב להמשיך ולערוך רפורמות בפילוסופיה ולהבהיר את הדת.

מדעי המדינה חייבים לבנות מחדש את הכלכלה ואת התעשייה באמצעות הטכניקות שאותן ירכשו ממדעי החברה, ובאמצעות התובנות והמניעים שאותם יספקו החיים הדתיים. בכל תהליך בניית-מחדש של החברה, מספקת הדת נאמנות מייצבת לתכלית טרנסצנדנטאלית, מטרה מייצבת המצויה מעל ומעבר למטרות הזמניות. בתוך הבלבול של סביבה המשתנה חדשות לבקרים, האדם בן התמותה זקוק להזנה מפרספקטיבה קוסמית מרחיקת-ראות.

הדת מעוררת באדם השראה לחיות באומץ ובאושר על-פני האדמה; היא מצמידה את הסבלנות לתשוקה, את התובנה לדבקות, את הסימפטיה לעוצמה ואת האידיאלים לאנרגיה.

האדם לעולם לא יוכל להחליט בתבונה באשר לנושאים ברי-חלוף, או להתעלות מעל לאנוכיות של האינטרסים האישיים שלו, אלא אם כן ימדוט על נוכחות ריבונותו של האל וכיר במציאויות של המשמעויות האלוהיות ושל הערכים הרוחניים.

מסמך 99

התלות ההדדית הכלכלית והרעות החברתית יובילו, בסופו של דבר, לאחווה. האדם מטבעו הינו חולם, אך המדע גורם לו לפקוח את עיניו כך שביכולתה של הדת להפעיל אותו, תוך סיכון קטן בהרבה מפני תגובות קנאיות מועצמות. הצרכים הכלכליים קושרים את האדם אל קרקע המציאות, ואילו ההתנסות הדתית האישית מביאה את אותו אדם להתייצב פנים-אל-פנים אל מול המציאויות הנצחיות של אזרחות קוסמית מתרחבת ומתקדמת בהתמדה.

[הוצג על-ידי מלכי-צדק של נבאדון.]

טורנטה